

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ**

**УКРАЇНСЬКИЙ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ІМЕНІ Г.Ф. КВІТКИ-ОСНОВ'ЯНЕНКА**

ФІЛОЛОГІЯ ХХІ СТОЛІТТЯ

**Збірник наукових праць
студентства й наукової молоді**

(за матеріалами XI Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентства й наукової молоді,
Харків, 15 квітня 2021 року)

ДК: 881 + 883 + 882 + 882 + 808

Ф 56

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (протокол № 6 від 10.09.2021 року)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Голобородько Костянтин Юрійович – доктор філологічних наук, професор, декан українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка

Лебеденко Юлія Миколаївна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови, координатор з наукової роботи українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка

Маленко Олена Олегівна – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри українознавства та лінгводидактики

Мельників Ростислав Володимирович – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української літератури та журналістики імені професора Леоніда Ушкалова

Щербакова Наталія Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови

Обиденнікова Марина Олегівна – здобувач II курсу третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти кафедри української мови

Автори публікацій несуть відповідальність за достовірність фактичних даних, чіткість викладу тексту, цитування, а також мовно-стилістичний рівень написання матеріалів.

Філологія XXI століття [Електронне видання] : Збірник наукових праць студентства й наукової молоді, Харків, 15 квітня 2021 р. / Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди ; [редкол.: К. Ю. Голобородько (голов. ред.) та ін.]. Харків, 2021. 164 с.

©Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2021

©Автори публікацій, 2021

Методика роботи над порушеннями лексичних норм у мовленні молодших школярів.....	87
<i>Левацька Анастасія</i>	
Аксіологічні особливості інтернет-форумів (на матеріалі форумів «Теревені», «Дівочі посиденьки»).....	92
<i>Ломоносова Інна</i>	
Біблійні цитати в поезії Ірини Жиленко.....	97
<i>Матвеева Світлана</i>	
Особливості творення мас-медійних okazіоналізмів української мови.....	99
<i>Михайленко Марія</i>	
Культура ділової комунікації як об'єкт лінгвістичних досліджень.....	105
<i>Науменко Поліна</i>	
Business speech.....	109
<i>Науменко Поліна</i>	
Формування комунікативних компетентностей на уроках української мови в учнів з особливими освітніми потребами в 5 класі...	110
<i>Овдієнко Альона</i>	
Творчість І. Котляревського в літературознавчих студіях.....	112
<i>Поліщук Анастасія</i>	
Ділова англійська мова для бізнескомунікації.....	115
<i>Поліщук Анастасія</i>	
Використання фразеологізмів у повсякденному житті молоді на початку ХХІ століття.....	116
<i>Правник Марія</i>	
Особливості функціювання оцінної лексики в художньому мовленні....	118
<i>Приходько Юлія</i>	
Оцінна лексика української мови: теоретичні засади дослідження.....	119
<i>Приходько Юлія</i>	
Українська мова в сучасній блогосфері.....	124
<i>Савченко Аліна</i>	
Vocabulary and stylistic features of the ukrainian language blog.....	129
<i>Савченко Аліна</i>	

праву частини, з'ясовують, як доповнити ліву частину, щоб вийшло речення) та інші.

Також варто на уроці української мови створювати проблемні ситуації, адже створена вчителем проблемна ситуація, є рушієм мислення, джерелом творчого пошуку, викликає певний психічний стан учня й допомагає йому усвідомити суперечність між необхідністю виконувати завдання й неможливістю зробити це з тими знаннями, які він має. Усвідомлення цієї суперечності пробуджує потребу пошуку нових знань.

Використання проблемних ситуацій як засобу активізації пізнавальної діяльності, а також формування комунікативних компетентностей, де основним механізмом виступає розвиток критичного мислення, є доцільним і сприяє підвищенню ефективності навчально-виховного процесу загалом.

Таким чином, під час роботи з дітьми з особливими освітніми потребами потрібно насамперед звертати увагу на розвиток сильних якостей і талантів дітей, а не на їхніх проблемах [2], що також співзвучно реаліям компетентнісного підходу в освіті. Взаємодія з іншими дітьми сприяє когнітивному, фізичному, мовному, соціальному та емоційному розвитку дітей з особливими освітніми потребами. Завдяки такій взаємодії діти вчаться природно сприймати і толерантно ставитися до людських відмінностей, вони стають більш чуйними, готовими до взаємодопомоги [2, с.135].

Література

1. Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими проблемами: зб. наук. праць / гол. Ред. П.М. Таланчука та ін. № 6(8). Київ: Університет «Україна», 2009. 484 с. **2. Колупасва А.А., Савчук Л.О.** Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання. К.: Науковий світ, 2011. 195 с. **3. Уманець Г.М., Кобзар О.В., Кулеш В.О.** Інклюзивна освіта: Особливій дитині – особлива увага. Донецьк: Витоки, 2010. 135 с.

УДК 82.091

Поліщук Анастасія Андріївна

Харків, ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Наук. кер.: к. філол. н., доц. О.В. Варенікова

ТВОРЧІСТЬ І. КОТЛЯРЕВСЬКОГО В ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ СТУДІЯХ

Іван Котляревський – автор перших національних творів, без якого неможливо уявити нову українську літературу. Художня спадщина письменника невелика, але його творчість ознаменувала початок нової доби в історії української культури та стала поштовхом для національного відродження. Твори І. Котляревського наповнені багатовіковими традиціями не тільки української культури, а й світової, що свідчило про перехід до народності, увівши у свої твори живу народну мову, зображення тогочасного

життя людей. М. Дашкевич зазначає, що письменник увів серйозну національну проблематику, яка постійно хвилювала українців.

Постать І. Котляревського тривалий час викликає зацікавлення дослідників, а його художня спадщина не тільки виховує нові покоління, а є джерелом, яким наснажувались письменники.

Вплив великого таланту митця та розвиток його художньо-естетичних принципів позначилися на творчості Т. Шевченка, І. Карпенка-Карого, М. Кропивницького. Подальший розвиток народної мови, творчості й новаторства І. Котляревського знайшли підтримку в повістях та оповіданнях Г. Квітки-Основ'яненка, у байках П. Гулака-Артемівського й Є. Гребінки, а також у ліриці поетів-романтиків.

Твори І. Котляревського були взірцем наслідування для багато відомих письменників-гумористів: О. Вишні, С. Олійника, Д. Білоуса, М. Годованця, О. Ковіньки та інших. Свою пошану та любов Котляревському виразили багато поетів у своїх поезіях, присвячених митцю: В. Сосюра «І. Котляревський», М. Рильський «Іванів гай», В. Коломієць «Слово на вінок І. Котляревському», Я. Шутько «Слава «Енеїди», Л. Дмитерко «Передтеча».

Образи І. Котляревського відтворювали художники Г. Нарбут, І. Їжакевич, О. Довгаль, а «Наталку Полтавку» екранізував І. Кавалерідзе.

Великий масив наукових досліджень, присвячених І. Котляревському, можна поділити на такі наступні блоки:

1) Образи

Серед вітчизняних дослідників, що активно працювали над системою художніх образів п'єси «Наталка Полтавка», слід назвати Н.С. Ткаченко, К.О. Ходосов, А.П. Шамрай, Є.К. Нахлік. У монографіях та методичних посібниках висвітлювались погляди щодо типології образів, їх змістовного наповнення.

2) Специфіка стилю та гумор

Питання гумору в «Енеїді» І.П. Котляревського порушується багатьма літературознавцями, серед яких П.К. Волинський, Є.П. Кирилюк, І.І. Пільгук та інші дослідники. Наприклад, у статті «Традиції гумору І.П. Котляревського в українській літературі початку ХХ ст.» Ф.М. Білецький відзначає, що Котляревський використовував гумор для відтворення народного життя, деталей і явищ, у такий спосіб закріпивши реалістичний метод [1,37]. На думку П.П. Хропка, на противагу «Енеїді» «Наталка Полтавка» зробила значний крок до народності. У нарисі «Іван Петрович Котляревський: літературний портрет» науковець звернув увагу на те, що письменник заговорив по-серйозному про серйозне [6, 67].

Багато уваги приділили дослідники особливостям просвітительського реалізму у творах Котляревського, певною мірою з'ясовано у працях А.П. Шамрая, М.Т. Яценка, О.І. Гончара, Н.Л. Калениченко, П.П. Хропка.

Питання сентиментальних ознак у драматургії І.П. Котляревського значно менше розглянуто. Дослідженню сентименталізму в драматургії першого класика нової літератури присвячено праці М.І Костомарова, М.П. Драгоманова, О.П. Пипіна, М.І. Петрова, М.П. Дашкевича. Усі

дослідники вказували на наявність ознак сентименталізму у драматургії Котляревського, але розходилися у питаннях міри вияву сентиментальних ознак у драматургії та поезії цього автора.

Важливою є монографія сучасного науковця Є.К. Нахліка, у якій літературознавець осмислює типологічні та національно-самобутні риси «Наталки Полтавки» у контексті творів інших митців [3].

3) Особливості драматургії

Особливу увагу вивченню драматургії Котляревського приділив Є. П. Кирилук. У праці «Живі традиції: Іван Котляревський та українська література» дослідник вказує на зв'язок п'єс письменника з літературною традицією українського театру XVIII століття, такими жанрами, як інтермедії та інтерлюдії [2,74]. П.П. Хропко в нарисі «Іван Петрович Котляревський: літературний портрет» ретельно аналізує «Наталку Полтавку» з погляду драматургічної техніки. Дослідник відзначає простий та зрозумілий сюжет, не перенасичений персонажами, у який органічно вмонтовані народні пісні та гумор [6].

4) Окремі мовні аспекти

Дослідження мовної свідомості в творах І. Котляревського проводить Андрій Окара. Науковець говорить про теорію «трьох стилів», що притаманна класичній та бароковій естетиці: низький (бурлескно-травестійні, сатиричні твори), середній (ремарки до драматичних творів, листи та ділові папери), високий стиль, що представлений у творчості Котляревського «Одой Сафо» (характерна піднесеність, урочистість, нейтральна лексика та слов'янізми) [4,135].

М. Жовтобрюх у роботі «Староукраїнські мовні традиції в творах І.П. Котляревського» досліджує лексичну наступність між староукраїнською та мовою Котляревського [5].

Велике значення мають роботи Я.В. Януш, А.П. Шамрая, Ю.В. Шевельова, де розглядаються фонетичні, граматичні, синтаксичні, лексичні особливості мови творів Котляревського.

Творчість українського письменника-драматурга Івана Котляревського дала початок новим традиціям, які продовжили діячі української літератури XIX століття. Постать письменника вже не раз привертає до себе увагу дослідників протягом багатьох років. У сучасному світі все більше науковців вивчають творчість, поповнюючи скарбницю досліджень.

Навколо імені та творчої спадщини розгортається багато суперечок та досліджень повсякдень, адже вони стосуються не лише оцінки творів, а й тих явищ, шляхів, що пророкували розвиток майбутньої української літератури, драматургії та її самоусвідомлення.

Неослабне зацікавлення творчістю І. Котляревського українськими та зарубіжними науковцями – переконливий доказ глибини його творчості.

Наразі дедалі більшої актуальності набуває потреба наукового опрацювання типологічних паралелей, адже ця тема неповністю розкрита, зокрема питання визначення спільного та відмінного у п'єсі І. Котляревського «Наталка Полтавка» та романі Ж.Ж. Руссо «Юлія, або Нова Елоїза».

Література

1. І.П. Котляревський та українська література і мова: міжвузівська наукова конференція, присв. 200-річчю від дня народження : доповіді / Київський державний університет ім. Т.Г. Шевченка. К.: Видавництво Київського університету ім. Т.Г. Шевченка. 1971. 207 с. **2. Кирилюк Є.П.** Живі традиції: Іван Котляревський та українська література / Є.П. Кирилюк . – К.: Дніпро. 1969. – 352 с. **3. Нахлік Є.** Перелицьований світ Івана Котляревського: текст - інтертекст - контекст. Львів. 2015. 543 с. **4. Окара А.** Творчість Івана Котляревського та нова парадигма української літературної мови. Молода нація: Альманах. К.: Смолоскип. №13. 1999. С.133-141. **5. Слава сонцем засіяла:** відзначення 200-річчя з дня народження І.П. Котляревського. К.: Дніпро. 1972. 288 с. **6. Хропко П.П.** Іван Петрович Котляревський: літературний портрет. К.: Держлітвидав. 1958. 95 с.

*Поліщук Анастасія Андріївна
Харків, ХНПУ імені Г.С. Сковороди
Наук. кер.: д. п. н., проф. І.І. Костікова*

ДІЛОВА АНГЛІЙСЬКА МОВА ДЛЯ БІЗНЕС КОМУНІКАЦІЇ

Актуальність. Знання іноземної мови в сучасному світі є невід’ємною частиною кожної успішної людини. Англійська – найбільш швидко поширювана мова світу, нею володіють понад 1,75 мільярда осіб, тобто кожен четвертий з нас. Люди, які займаються бізнесом, стикаються з англійською мовою постійно, але для організації успішної роботи потрібно володіти мовою досконало, знати її в різних аспектах ділової комунікації.

Мета – показати необхідність вивчення бізнес-англійської (Business English).

Результати. Важливість англійської мови в бізнесі визначається тим, що збільшується кількість компаній, які прагнуть працювати із закордонними фірмами, партнерами, клієнтами. У порівнянні зі звичайною англійською мовою, яку вивчають у школі, Business English відрізняється складною лексикою та темами, граматику, яку зможуть зрозуміти тільки ті люди, що занурені в економіку та бізнес.

Як би ви добре не володіли англійською, варто розуміти, що існує безліч сфер, які варті окремої уваги та спеціальної підготовки. Такі теми як: переговори і ділова лексика, економіка, бізнес, – викликають найбільше труднощів.

Володіння бізнес-англійською мовою дозволить вам розширити робочі перспективи, вести бізнес-листування, спілкуватися з партнерами, вміти заповнювати документи та читати різноманітні журнали, ви будете економити ваш час та гроші, матимете можливість працювати за кордоном тощо. Навіть якщо професія не вимагає обов’язкового вміння говорити іноземною мовою, все-таки подібні знання можуть бути корисні для самого працівника, бо